

vence a poplatek výkonného orgánu, jímž byla zároveň exekuce dle Šu 11 vyr. ř. na 60 dní odložena. Stížnost brojí proti tomu, že se zrušením usnesení ze dne 7. prosince 1922 byl zrušen také výrok o útratách exekučních. Dovolací stížnost jest přípustna, jelikož rekursní soud, zrušiv ono usnesení také ve výroku o útratách, nějakého rozhodnutí v tomto směru neučinil (§ 528 c. ř. s., § 78 ex. ř.). Stížnost jest odůvodněna. Lze stranou ponechat, zda bylo vůbec třeba, zrušiti usnesení ze dne 7. prosince 1922, pokud se jím odkládá exekuce, když se v tomto bodě zrušením zájemního práva stalo bezpředmětným. Zrušiti však zároveň také výrok o útratách exekučních, toliko náhodou s tímto usnesením spojený, nebyl rekursní soud oprávněn a zejména nemá toto zrušení opory v ustanovení Šu 10 vyr. ř., které zakazuje pouze n a b y t í tam uvedených práv po vyhlášení vyrovnávacího řízení, z čehož plyne, že odstraniti dlužno toliko proti tomuto předpisu nabytá práva zájemní, uhrazovací, pokud se týče zadržovací, nikoliv však také přisudky exekučních útrat.

Čís. 2267.

V kolektivní smlouvě zemědělských dělníků v Čechách na rok 1921 je ustanoven rozhodčí soud a jest pro strany závazným.

(Rozh. ze dne 13. února 1923, R I 121/23.)

Pro úpravu pracovních a námezdních poměrů čeledi a dělnictva zemědělského v Čechách byly na rok 1921 dne 25. a 26. ledna 1921 schváleny a splnomocněnými zástupci zaměstnavatelů i dělníků podepsány směrnice, jež v § 5 obsahovaly ustanovení, že pro rozhodování sporů zásadního rázu a většího významu zřizuje se při zemském poradním sboru zemská paritní komise pro práci zemědělskou, jejímuž rozhodnutí obě strany musí se podrobiti. Řízení o žalobě, již domáhal se zemědělský dělník na zaměstnavateli zaplacení reluta za brambory, s o u d p r v é s t o l i c e pro nepřípustnost pořadu práva zastavil. D ů v o d y: Pro spor, o nějž jde, zemská paritní komise učinila ve schůzi dne 20. října 1921 zásadní rozhodnutí ve věci kompenzačních zemáků v rozhodčím výroku, dle něhož zaměstnavatel množství zemáků, které vůbec je oprávněn relutovati, může relutovati 42 Kč za 1 q. Za toho stavu věci žaloba nehodí se ku jednání v řádném pořadu práva, neboť zásadní rozhodnutí zemské paritní komise pro obě strany jest závazné (§ 5 poslední odstavec směrnic). R e k u r s n í s o u d zrušil napadané usnesení prvního soudu a uložil mu, by dále po zákonu jednal a rozhodl. D ů v o d y: Právnímu názoru prvního soudu nelze přisvědčiti. Nejprve sluší vytknouti, že zjištění soudu první stolice, že »rozhodčí výrok« učiněn byl pro tento spor, odporuje obsahu řečeného výroku zemské paritní komise. Z obsahu tohoto výroku plyne, že zemská paritní komise nezabývala se touto rozepří, nýbrž vyslovila se způsobem dobrozdání (arbitráží) a to ještě všeobecně, bez ohledu na strany této rozepře, jak sluší řešiti otázku kompenzačních zemáku, uvádějíc v řečeném »rozhodčím výroku« doslovně: »Pokud není rodina dělníkova zemáky jinak

zásobena (deputátníci z vlastních, najmutých anebo přidělených pozemků), je zaměstnavatel povinen poskytnouti ze smluvních zemáků in natura aspoň tolik, aby měla rodina po 1½ q zemáků na osobu.« Teprve případný zbytek zemáku může býti reluován, a to, pokud by nerozhodl zemský paritní sbor jinak, cenou uvedenou ve směrnících (t. j. stará maximální cena 42 Kč za 1 q). Stanoví-li zemský paritní sbor cenu vyšší, doplatí se rozdíl. Zemská paritní komise uvádí dále, že je také, shodnou-li se obě strany na tom, možno nahraditi nedostačující zemáky jinou potravinou, na př. ušlechtilým obilím v poměru 1 : 5. Nejde tedy o rozhodčí rozhodnutí mezi stranami, nýbrž jde jen o dobrozdání, o autoritativní výklad, proto předpisu Šu 577 c. ř. s. a násl. na tuto věc nemůže býti použito. Ale je také uznati, že dle »směrníc«, vydaných zemským ústředním úřadem práce pro rok 1921, nejsou strany výlučně a obligatorně zavázány, by veškeré spory mezi nimi ze služebního poměru vzniklé předkládaly okresní paritní komisi k rozhodnutí. Naopak jest zřejmo z ustanovení všeobecné části Směrníc A. 5, že řízení okresní paritní komise jest fakultativní (lze) a že i tak proti straně, která by se nepodrobila rozhodnutí paritní komise, lze nastoupiti cestu práva. Ostatně nezjistil soud první stolice, když již výrok zemské paritní komise pokládá za rozhodčí výrok, zda tento spor byl projednán, a strany dříve slyšeny (§ 587 c. ř. s.), zda soud rozhodčí byl řádně obsazen, nález všemi rozhodčími podepsán a zda neporušuje donucovací předpisy práva (§ 595 c. ř. s.).

N e j v y š š í s o u d obnovil usnesení prvního soudu s tou opravou, že má zníti, že se vyslovuje nepřislušnost dovolaného soudu a zmatečnost řízení a žaloba se pro nepřipustnost pořadu práva odmítá.

D ů v o d y:

Rekurs jest přípustným, protože jednání, jež rekursní soud soudu prvnímu nařídil, netýče se otázky přípustnosti pořadu práva, nýbrž jednání ve věci samé, na kterýž případ se § 527 c. ř. s. nevztahuje, i není tu výhrady právní moci potřebí, ba není ani taková přípustna. Vlastně je výrok rekursního soudu změnovací (v otázce přípustnosti pořadu práva) a ne zrušovací. Směrnice, jichž platnost pro rok 1921, z něhož zažalovaný nárok datuje, i žalující strana výslovně uznala, jsou kolektivní smlouvou, jejíž platnost jako smlouvy mezi stranami konkrétního služebního neb pracovního poměru uzavřené jest zákonodárcem již od let uznána — poprvé asi v Šu 6 odstavec druhý zákona o obch. pom. — předpokládajíc ovšem, že obě strany náležejí organisacím, jež kolektivní smlouvu uzavřely, což v tomto případě není nijak sporno. Platí-li však kolektivní smlouva za smlouvu mezi stranami uzavřenou, pak, je-li v ní pro spornou záležitost zřízen soud rozhodčí, jest vyhověno předpisu Šu 577 odstavec třetí c. ř. s., jenž žádá k platnosti smlouvy o rozhodčím, aby byla písemně zřízena, a jen o tuto smlouvu zde zatím jde, nikoli o to, jak rekursní soud mylně míní, zda rozhodčí soud výrok již vynesl čili nic a zdali tento výrok jest napadnut žalobou o zrušení dle §u 595 c. ř. s. Za takovou se žaloba sama nevzdává, nýbrž uplatňuje pořadem práva nárok, o němž je mezi stranami sporno, zda náleží na pořad práva

či výlučně před soud rozhodčí, takže pořad práva byl by proň vyloučen, a jde tedy o otázku Šu 42 j. n. Pravda ovšem, že usnesení zemské paritní komise ze dne 20. října 1921, které žalovaný za výrok rozhodčího soudu vydává, jím není, protože nebylo vyneseno ve sporné věci, o níž jde, a vůbec v žádné konkrétní věci, nýbrž je, jak samo o sobě praví, »zásadním rozhodnutím« v otázce kompenzačních zemáků, tedy čistě řešením právní otázky in abstracto. Zbývá tedy jen otázka, zdali směrnice obsahují ustanovení rozhodčího soudu a zda je tento soud k řešení sporů toho druhu, o jaký jde, výlučně povolán. Na obě otázky dlužno potakati. Již v Šu 1 praví se, že směrnicemi upravují se pro celé období 1921 jednotným způsobem vzájemné poměry mezi zemědělci a jich dělnictvem, mimo jiné též pokud se týče otázky r o z h o d o v á n í v e s p o r e c h, což jistě se vztahuje na vyřizování sporných nároků mezi dělníkem a jeho zaměstnavatelem, kdežto předpis Šu 3 odstavec druhý, že pro rozhodování v otázkách sporných »zvolí si obě smluvní strany důvěrníky«, vztahuje se dle celého kontextu patrně na organizace, nikoli na strany konkrétního pracovního poměru. V Šu 5 pak jest toto v Šu 1 zmíněné »rozhodování ve sporech« skutečně upraveno, a to tak, že se tu stanoví trojí druh rozhodčího soudu, a to: 1. pro vyřizování m e n š í c h s p o r ů ustanoví si obě strany po jednom důvěrníku, kteří si zvolí předsedu; 2. ve sporech v ě t š í h o v ý z n a m u lze žádati rozhodnutí příslušné okresní paritní komise, jejíž rozhodnutí jest pro obě strany závazné, než přece lze proti straně, jež by se rozhodnutí komise nepodrobila, nastoupiti pořad práva, i jest příslušným okresní soud pracovního místa; 3. pro rozhodování sporů z á s a d n í h o r á z u a v ě t š í h o v ý z n a m u zřizuje se zemská paritní komise, pro jejíž řízení budou bližší ustanovení vydána a jejímuž rozhodnutí musí se obě strany podrobiti. Ovšem jest hranice mezi těmi třemi druhy rozhodčího soudu rozplývavá, protože vytčené rozhraničující znaky jsou mlhavé, postrádající vykryštalizovaných obrysů, avšak to zde docela nevadí, neboť nejde o určení příslušnosti mezi nimi navzájem, nýbrž mezi souborem jich a řádným soudem. A tu nemůže býti pochybnosti, že jmenovaným rozhodčím soudům příkázány jsou všechny majetkové spory z pracovního poměru, protože se nečiní rozdíl mezi jednotlivými nároky a prostě se mluví o sporech, takže ve smyslu Šu 1 musí se rozuměti každý spor ze »vzájemného poměru mezi zemědělcem a jeho dělníkem«. Ale rozhodčí soudy tyto dlužno pokládati také za o b l i g a t o r n í, t. j. že nárok na ně vznesen býti musí, chce-li býti uplatňován, a že strana nemá práva volby mezi soudem rozhodčím a řádným soudem. To je účelem »Směrnic« vůbec, aby obě strany, zemědělci a dělnictvo, svůj vzájemný poměr samy si upravily podle svých potřeb, které samy nejlépe znají, a aby se tato úprava týkala nejen práva hmotného, nýbrž právě i formálního, otázek soudu a řízení. Rozhodovati mají p ř í s l u š n í c i s t r a n s a m ý c h — ovšem v rovném zastoupení — protože to má býti soud odborný, znalecký, sestavený z osob, jimž poměry a potřeby obou stran jsou z vlastní zkušenosti povědomy, takže žádného znalce nepotřebují. Tento úmysl kolektivní smlouvy však byl by zmařen, kdyby potom, když spor skutečně nastane, strana měla míti dovoleno s pominutím rozhodčího soudu obrátiti se na řádný soud, kterému

chybí ta znalecká kvalifikace, jež tvoří právě důvod úmluvy o rozsudím. Proto chybně vykládá rekursní soud se žalobkyní, které snad v tomto případě by se lépe zamlouval řádný soud, slůvko »lze« v předpisu ad 2., že ve sporech většího významu lze žádati rozhodnutí okresní paritní komise v ten rozum, že rozhodčí soud je tu předepsán pouze fakultativně. Už to, že v předpisech ad 1. a 3. takového výrazu není, nýbrž smlouva mluví tu kategoricky (»ustanoví si« a »zřizuje se«), dává na ruku, že nelze na to slůvko důraz klásti, neboť nebude přece smlouva jeden soud z řady ustanovovati za fakultativní a druhé dva za obligatorní. Ale vůbec má slůvko to jiný předmět a tudíž docela jiný význam, než jaký mu rekursní soud přikládá; nechce říci, že možno žádati rozhodnutí okresní komise, ale že to není nutno, tedy že možno se obrátiti i na řádný soud, nýbrž prostě praví, že možno žádati rozhodnutí anebo také nežádati, t. j. že, jak přirozeno, strana není k žalobě nucena, pakli však ji podati chce, musí ji ovšem podati u okresní komise. Ovšem se nemusí strana výroku komise ad 2. podrobiti, a pak »lze« proti ní nastoupiti pořad práva u okresního soudu — i toto »lze« má týž význam, jak právě vyložen, a nemůže ani jiný míti i dokazuje proto nejlépe, jak ono prvé »lze« chápati dlužno.

Čís. 2268.

Zajištění půdy drobným pachtýřům (zákon ze dne 27. května 1919, čís. 318 sb. z. a n.).

Při ponechání pozemku v pachtu (§ 29 zák.) může vlastník do pachtovného započísti, oč byly daně a jiné veřejné dávky z pozemku zvýšeny.

(Rozh. ze dne 13. února 1923, R I 134/23.)

Oba nižší soudy přiznaly pachtýři zpachtovaný pozemek do dalšího pachtu (§ 29 zák.), nevyhověly však návrhu vlastníka, by pachtovné bylo zvýšeno vzhledem k zvýšeným břemenům daňovým. Nejvyšší soud zrušil usnesení obou nižších soudů a přikázal prvému soudu, by znovu jednal a rozhodl o propachtovatelově návrhu na zvýšení pachtovného.

Důvody:

Dle §u 29 zákona ze dne 27. května 1919, čís. 318 sb. z. a n. má pachtýř právo žádati, by mu vlastník ponechal pozemek na místě převodu do vlastnictví dále v pachtu za stejných podmínek, jako dosud, a to nejméně po dobu šesti let. Má-li vlastník ponechat pozemek dále v pachtu za stejných podmínek, povinen jest zajisté také, ponechat pachtýři pozemek za dosavadní pachtovné, t. j. za pachtovné, placené do 27. května 1919, a není oprávněn, žádati na pachtýři zvýšení pachtovného. Ustanovení §u 29 zákona nemůže tudíž zavdati příčiny k pochybnostem tehdy, když pachtýř do vydání zákona platil vlastníku určitý peníz jako pachtovné a vedle toho sám ze svého hradil daně a jiné veřejné dávky, vypadající na